

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت تحقیقات و فناوری

شماره: ۷۰۰/۴۱۵
تاریخ: ۱۴۰۲/۰۹/۱۴
پیوست: ندارد
۱۰:۴۹

مه‌ار تورم و رشد تولید
(مقام معظم رهبری)

کلیه روسای محترم دانشگاه‌ها/دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کشور
جناب آقای دکتر حسن مسلمی نائینی- رئیس محترم جهاد دانشگاهی
جناب آقای دکتر پیمان صالحی- معاون محترم تحقیقات و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
جناب آقای دکتر محسن نفر- معاون محترم علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی
جناب آقای دکتر رحیم سروری- رئیس محترم انستیتو پاستور ایران
جناب آقای دکتر فریدون نوحی- رئیس محترم مرکز آموزشی، تحقیقاتی و درمانی قلب و عروق شهیدرجایی

با سلام و احترام

همانگونه که مستحضرد، در امر آموزش و پژوهش‌های مربوط به حوزه‌های علوم پزشکی در کشور، حیوانات آزمایشگاهی به نحو چشمگیری مورد استفاده قرار می‌گیرند. لازم به ذکر است که از بیش از بیست سال قبل تا کنون در مراکز علمی آموزشی و پژوهشی معتبر دنیا از نرم افزارهای جایگزین که کارایی بسیار بالاتری در افزایش کیفیت آموزش دانشجویان و پژوهش‌های مرتبط با حوزه علوم پزشکی دارند، استفاده می‌شود. رویکرد نوین بین‌المللی در امر پژوهش نیز استفاده از حیوانات در امور علمی را به موارد ضروری و فاقد جایگزین، مشروط نموده و به منظور پیشگیری از آزار و کشتار بی‌دلیل حیوانات، اصل جایگزینی حیوانات آزمایشگاهی با نرم‌افزارها و ابزارهای مربوطه را به صورت جدی مورد توجه قرار داده‌است. برخی سازمان‌های معتبر بین‌المللی نیز از ابتدای سال ۲۰۲۳ میلادی، الزام انجام آزمایش بر روی حیوان زنده را به منظور تایید داروهای جدید لغو نموده‌اند.

حال آن‌که اخیراً در رسانه‌ها و فضای مجازی، گزارشاتی مبنی بر برگزاری برنامه‌های آموزشی مرتبط با حیوانات آزمایشگاهی توسط افراد غیر متخصص و با روش‌های تهاجمی بر روی حیوان زنده، بصورت گسترده‌ای در حال انتشار است و این موضوع علاوه بر اینکه برخلاف اصول مورد تاکید در شرع مقدس اسلام و اخلاق اسلامی است، سبب زجر کشیدن و به خطر افتادن جان تعداد زیادی از حیوانات بی‌دفاع و انتشار روش‌های آموزشی و پژوهشی نادرست و فاقد اعتبار می‌گردد. همچنین موجب انزجار جوامع علمی ملی و بین‌المللی و کاهش اعتبار تحقیقات پژوهشگران کشورمان می‌گردد. بنابراین نتیجه این‌گونه بدرفتاری و بداخلاقی‌ها، بی‌اعتمادی و تردید در صحت و سلامت مطالعات و پایداری به اصول اخلاق در پژوهش در کار با حیوانات آزمایشگاهی و نهایتاً سخت‌گیری در چاپ نتایج مطالعات در مجلات بین‌المللی می‌گردد.

لذا شایسته است ضمن اجرای ملاحظات زیر، مراتب به نحو مقتضی به اطلاع اعضای محترم هیات علمی، اعضای کارگروه/ کمیته‌های اخلاق در پژوهش، دانشجویان تحصیلات تکمیلی، پژوهشگران و سایر ذینفعان، رسانده شود؛

۱. برگزاری هرگونه برنامه آموزشی (کوتاه مدت، بلندمدت، حضوری، آنلاین و ...) در مورد کار با حیوانات آزمایشگاهی با هدف پژوهش، نیاز به اخذ مجوز از کارگروه‌های اخلاق در پژوهش معتبر دارد. بنابراین برگزاری برنامه‌های آموزشی بدون دریافت مجوزهای لازم؛ فاقد وجاهت قانونی خواهد بود.

معاونت تحقیقات و فناوری
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شماره: ۷۰۰/۴۱۵
تاریخ: ۱۴۰۲/۰۹/۱۴
بیوست: ندارد

مهار تورم و رشد تولید
(مقام معظم رهبری)

۲. صرفاً گواهینامه‌هایی که در برنامه‌های آموزشی مجاز (دارای مجوز معتبر اشاره شده در بند ۱) اعطا می‌گردد، معتبر بوده و سایر گواهینامه‌ها فاقد اعتبار می‌باشند.

۳. در راستای افزایش اعتبار پژوهش‌های زیست‌پزشکی در کشور، معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بر این نکته تأکید می‌کند که تا حد امکان در برگزاری برنامه‌های آموزشی و پژوهشی مرتبط با حیوانات، از نرم‌افزارهای شبیه‌ساز حیوانات به جای حیوان زنده استفاده گردد.

توصیه می‌شود کلیه مراکز آموزشی-پژوهشی، به ویژه در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه آزاد اسلامی، پیام نور، جهاد دانشگاهی و... تمام تلاش خود را جهت فرهنگ‌سازی، آموزش، ارتقای سطح آگاهی و به طور کلی ایجاد بستر مناسب جهت استفاده و به‌کارگیری هرچه بیشتر نرم‌افزارهای جایگزین حیوانات و تشویق پژوهشگران از طریق دادن گرنت‌های پژوهشی به اینگونه مطالعات، انجام دهند.

دکتر یونس پناهی
معاون تحقیقات و فناوری